



TARİFENİN YORUMU İle İlgili Genel Kurallar Üzerine

Giriş

Gümrük Camiasının eski mensupları mevzuatın geniş kapsamı ve karmaşıklığına vurgu yapmak istediklerinde “Gümrük mevzuatını en iyi Cemal ERBAY bilirdi, O dahi üçte birini bilirdi” derler. Bu söz yalnızca mevzuata değil, bilaistisna tüm gümrük camiasının sitayişle andığı nadir insanlardan rahmetli Müsteşar Yardımcımız Cemal ERBAY’ın genç kuşak personel tarafından örnek alınması gereken kişiliğine de atıf yapıyor. Biz de aziz hatırasını hayırla yâd ediyoruz.

Orhan EVİNTAN*

Bu yazımızda çok kapsamlı ve karmaşık mevzuatımızın bazen “deliye pösteki saydıran” cinsten kısımlarına değil, bulmaca çözmek gibi keyifli bir uğraş olan tarife bilgisine değineceğiz. Herhangi bir eşyanın tarifede yerini bulmak ve sınıflandırmak eğlenceli olmakla birlikte, defalarca okunsa da anlaşılması zaman alan “Tarifenin Genel Yorum Kuralları”nın(GYK) da yorumlanması ve tartışılmasının gerekli olduğunu düşünüyoruz. Yazının konusunu GYK’nın oluşturması fikri ise sevgili dostum Osman ERDOĞAN’ın yeni projesi olan PC Gümrük Danışmanlığına yaptığım fikri katkılar sonucu ortaya çıktı.

Dünyada ticarete konu tüm eşyanın yer aldığı tarife cetveli ve eşyanın bu cetvelde nasıl ve nerede sınıflandırılacağı konusu uzmanlık bilgisi gerektiren özel bir alandır. Tarife bilgisinin gerekliliği ve önemi üzerine çok şey söylenebilir. Fakat biz sözü fazla uzatmadan ve yazımızı mevzuat metinlerine boğmadan “Tarifenin Yorumu İle İlgili Genel Kurallar”ın sınıflandırma kararlarında çokça kullanım örneği olan kurallarından ziyade, yorum farklılıklarını ortaya koyan değişik örneklerle bazı kurallarını tartışmaya çalışacağız.

Her ne kadar yazımızı mevzuat metinlerine boğmak istemesek de üzerinde tartışacağımız “Tarifenin Yorumu İle İlgili Genel Kuralları” buraya alıntılama zorundayız:

Tarifenin Yorumu İle İlgili Genel Kurallar

Tarifenin uygulanmasında aşağıdaki kurallara uyulacaktır:

1. Bölüm, fasıl ve tali fasıl başlıkları sadece gösterici niteliktedir; yasal amaçlar için eşyanın tarifedeki yerinin saptanması, pozisyon metinlerine, ilgili herhangi bir bölüm veya fasıl notuna ve bu pozisyonlar veya notlar hükümlerinde aksi belirtilmedikçe, aşağıdaki kurallara göre yapılır.

2. (a) Tarifenin belirli bir pozisyonunda herhangi bir eşyaya yapılan bir atf, bu eşyanın imali bitirilmemiş veya aksamı tamamlanmamış olanlarını da kapsar. Şu kadar ki, bu gibi imali bitirilmemiş veya aksamı tamamlanmamış eşyanın gümrüğe sunulduğunda, imali bitirilmiş veya aksamı tamamlanmış eşyanın ayırt edici niteliğini içermesi gerekir. Böyle bir atf, imali bitirilmiş veya aksamı tamamlanmış eşya ile, yukarıdaki hükme göre böyle sayılan eşyanın sökülerek veya monte edilmeden getirilmiş olanlarını da içine alır.

(b) Tarifenin belirli bir pozisyonunda herhangi bir maddeye yapılan atf, bu maddenin karışımlarını, bileşimlerini ve diğer maddelerle birleştirilmiş veya karıştırılmış hallerini de içine alır. Aynı şekilde, belirli bir maddeden mamul bir eşyaya yapılan herhangi bir atf, tamamen veya kısmen bu maddeden mamul eşyayı da içine alır. Birden fazla maddeden meydana gelen eşyanın tarifedeki yeri, aşağıda (3) numaralı kuralda belirtilen prensiplere göre saptanır.

3. (2-b) Numaralı kuralın uygulanması nedeniyle veya başka herhangi bir nedenle eşyanın ilk bakışta iki veya daha fazla pozisyonda sınıflandırılabilmesi halinde o eşyanın tarifedeki yerinin saptanması aşağıdaki şekilde yapılır:

(a) Eşyayı en özel şekilde tanımlayan pozisyon, daha genel şekilde tanımlayan pozisyona göre öncelik alır. Bununla beraber, iki veya daha fazla pozisyonun her birinin, birbirleriyle karıştırılmış veya birleştirilmiş eşyanın sadece birine ya da perakende satılacak hale getirilmiş takımın sadece bir parçasına atıfta bulunması halinde, bu pozisyonların, pozisyonların birisi eşyanın tam ve kesin tanımını verse bile, söz konusu eşyayı eşit derecede özel şekilde tanımladığı mütalaa edilir.

(b) (3-a) Kuralının uygulanmasıyla, tarifedeki yeri tayin edilemeyen bileşik ürünlerin ve çeşitli maddelerden oluşan veya çeşitli eşyanın birleşmesiyle meydana gelen mamuller ile perakende satılacak hale getirilmiş takım halinde bulunan eşyanın tarifedeki yeri, bunlara esas niteliğini veren madde veya eşya saptanabildiği takdirde buna göre bulunur.

(c) (3-a) veya (3-b) kuralları uyarınca tarifedeki yeri saptanamayan eşya, her biri geçerli olabilecek pozisyonların numara sırasına göre sonuncusunda mütalaa edilecektir.

4. Yukarıdaki Kurallara uygun olarak sınıflandırılmayan eşya, bu eşyaya en çok benzeyen eşyanın bulunduğu pozisyonda sınıflandırılır.

5. Yukarıda belirtilen hükümlere ilaveten, aşağıdaki eşya konusunda şu kurallar uygulanır:

(a) Fotoğraf makinası mahfazası, müzik aleti mahfazası, silah mahfazası, çizim aleti kutuları, kolye kutuları ve benzeri kutular, özellikle belli bir eşyaya veya takım halindeki eşyaya göre şekil verilmiş veya bu eşyaya uygun olarak yapılmış olup uzun süre kullanılmaya uygun ve ait oldukları eşya ile birlikte ithal edilen kutular, normal olarak bu eşya

ile birlikte satılan türde iseler, beraber satıldıkları eşya ile birlikte sınıflandırılırlar. Ancak bu Kural, bir bütün olarak esas niteliği mahfaza olan eşyaya uygulanmaz.

(b) Yukarıda 5 (a) kuralındaki hükümler saklı kalmak şartıyla, içindeki eşya ile birlikte sunulan ambalaj maddeleri ve ambalaj mahfazaları bu eşyanın ambalajında normal olarak kullanılan türden ambalaj maddeleri olmaları şartıyla bu eşya ile beraber sınıflandırılırlar. Bununla beraber, bu tür ambalaj maddeleri veya ambalaj mahfazalarının, sürekli kullanıma elverişli olduklarının açıkça belli olması halinde bu hüküm uygulanmaz.

6. Yasal amaçlar için, eşyanın bir pozisyonun alt pozisyonlarında sınıflandırılması, sadece aynı seviyedeki alt pozisyonların mukayese edilebilirliği dikkate alınarak, bu alt pozisyonlardaki şartlar ile bu pozisyonla ilgili alt pozisyon notlarına ve gerekli değişiklikler yapılmış olarak, yukarıdaki kurallara göre saptanacaktır.

Metinde aksi belirtilmedikçe bu kuralın tatbikinde, ilgili Bölüm ve Faisil Notları da, uygulanır.

Kabul etmek gerekir ki, uluslararası ticarete konu tüm eşyaların tarife cetvelinde ismen zikredilmesi ve tanımlanması beklenemez. Altı haneli kodlamadan oluşan Armonize Sistem Nomanklatüründe yer alan pozisyon ve altpozisyon tanımları yaklaşık 5000 eşyayı karşılamaktadır. Sekiz haneli kodlama sisteminden oluşan AB Kombine Nomanklatüründe ise yaklaşık 21000 eşya karşılığını bulmaktadır. Oysa dünyada ticarete konu olan eşya çeşidi bahis konusu rakamlarla kıyas kabul etmeyecek kadar fazladır. Bu durumda eşyayı nasıl sınıflandıracamız, tarife cetvelindeki yerini nasıl bulacağız sorusu karşımıza çıkmaktadır.

Uzmanlık gerektiren özel bir alan olduğunu vurguladığımız tarife bilgisini haiz bir kişiyle, mesleki olarak tarife bilgisini haiz olmayan ya da bu konuda yet-



kinliği olmayan bir kişinin herhangi bir eşyanın tarife cetvelindeki yerini araması arasında fark vardır. Tarife bilgisini haiz bir kişi genellikle eşyanın hangi fasıl ya da fasıllarda yer alabileceğini söyleyecektir. Eşyanın hangi fasılda yer aldığını bilmesi bile eşyayı aramak üzere eline aldığı basılı bir tarife cetveli kitabında eşyanın sınıflandırıldığı yere yakın bir sayfayı doğrudan açacaktır. Eşyanın, kitabın baş, orta veya son kısımlarından hangisine yakın yerde olduğunu bilir. Örneğin; Bir tekstil ürününü aramak üzere kitabı eline aldığı baş veya son sayfaları değil kitabın ortasını açacaktır. Gıda maddelerini kitabın ortası veya sonuna yakın yerlerde, elektrikli bir cihazı da baş veya orta kısmında aramayacaktır. Hangi eşyayı nerede araması gerektiği bilgisi aşağıda bahsedeceğimiz tarifenin temel mantığını bilmesinin yanı sıra tarifeye epeyce haşır neşir olduğunu göstergesidir.

Herhangi bir eşyanın tarife cetvelindeki yerini saptamaya çalışırken bir mantık silsilesi kullanmalıyız. Çünkü tarife cetveli hazırlanırken eşyalar belirli bir mantıksal dizilimle sıralanmıştır. Bu mantıksal dizilim kaba bir tabirle “HAM OLANDAN İŞLENMİŞ OLANA” doğrudur. Başka bir ifadeyle eşyanın doğada mevcut yalın halleri tarifenin baş taraflarında; işlenmiş, çeşitli işlem ve süreçlerden geçerek imal

edilmiş daha komplike eşya ise tarifenin sonraki bölüm ve fasıllarında yer alır.

Örneğin; CANLI AĞAÇLAR 6’ncı fasılda, ağaçlardan elde edilen AHŞAP EŞYA 44’üncü fasılda, Ağaçlar ve ağaç eşyadan elde edilen ODUN HAMURU 47’nci fasılda, odun hamurundan elde edilen KAĞIT 48’inci fasılda, kağıda basılan KİTAPLAR ise 49’uncu fasılda sınıflandırılır. Aynı mantıksal dizilim bölüm ve fasılların kendi içlerinde de geçerlidir. Ancak istisnalar da vardır. Tarife bilgisini zamanla geliştiren kişiler 96’ncı fasılın deyim yerindeyse “aykırı” olduğunu fark ederler.

Tarifenin halihazırdaki hali elbette mükemmel değildir ve sürekli değişim ve gelişim göstermektedir. Temel mantık silsilesine aykırı sınıflandırmalar geçmişte olmuştu halen de mevcuttur. Örneğin bilgisayar monitörleri 2007 yılına kadar 84.71 tarife pozisyonunda sınıflandırılmaktaydı. 2007 yılından itibaren 85.28 tarife pozisyonunda sınıflandırılmaya başladı. Bu değişiklik yapılmadan önce DİVAN dergisinde tarife üzerine yayınlanan bir yazımızda bilgisayar monitörlerinin 85.28 tarife pozisyonunda sınıflandırılması gerektiğini belirtmiştik. Bugün de aynı şekilde “Otomatik Bilgi İşlem Makinaları” yani bilgisayarların neden 85’inci fasılda değil de 84’üncü fasılda sınıflandırılmaya devam edilmesinin

mantıklı bir açıklamasının olmadığını söylüyoruz.

Bundan 65 yıl önce tonlarca ağırlıktaki ENIAC gibi bilgisayarların veya 1970'li yılların sonunda OD-TÜ'de bulunan ve Fortran IV dersinde yakından tanık olduğumuz delikli kartlarla çalışan bilgisayarların hareketli mekanik parçalarının çokluğu, bu eşyanın zamanında 84'üncü fasılda sınıflandırılmasını açıklıyor. Ancak günümüzde SSD sabit disklerin yaygınlaşmasıyla birlikte soğutma amaçlı fanlar haricinde mekanik bir hareketi olan parçası kalmayan tamamen elektronik bilgisayarlar ve giriş-çıkış birimlerinin 84'üncü fasılda sınıflandırılmaya devam edilmesi mantıklı değil.

Tarife bilgisi olmayan ya da bu konuda yetkin olmayan bir insan tarife cetveli kitabını eline aldığına ona en çok yardımcı olacak kısım doğal olarak "Bölüm ve Fasil Başlıkları"nın yer aldığı "İÇİNDEKİLER" sayfaları olacaktır. Günümüzde tarife cetvelinin kâğıt olarak basılı formatını bulmak da zordur. Artık her bilgi elektronik ortama taşınmakta ve çoğunlukla "içindekiler" sayfası da elektronik ortama aktarılmamaktadır. Bunun nedeni Tarife bilgisini mesleki olarak bilmek zorunda olan kişilerin artık bölüm ve fasıl başlıkları listesine pek de ihtiyaç duymamaları olabilir. Tarifenin mantığını kavramadan elektronik ortamda eşya fihristinden veya CTRL+F tuşları ile eşya aramak çok yanıltıcı sonuçlara götürebilir. Tarife bilgisini mesleki olarak bilmek zorunda olan kişiler eşyanın sınıflandırılmasında içindekiler sayfasında yer alan Bölüm ve Fasil başlıklarının sadece yön ve yol gösterdiğini yasal amaçlar için eşyanın tarifedeki yerinin saptanmasında kullanılamayacağını bilirler.

Tarifenin Yorumu ile İlgili Genel Kurallar (GYK) 1

Tarifenin Yorumu ile İlgili Genel Kurallardan (GYK) 1 Nolu kural her ne kadar yorum kuralı olsa da diğer kurallara nazaran; yoruma pek de gerek bırakılmayan katı bir metindir. Çünkü GYK 1'de eşya özetle:

- Ya pozisyon metinlerinde ismen geçmekte, tanımlanmakta veya tarif edilmekte,
- Ya da Bölüm veya Fasil notlarında ismen geçmekte, tanımlanmakta, tarif edilmekte, hariç tutulmakta veya nerede olduğuna işaret edilmektedir.

GYK 1 her zaman en öncelikli yorum kuralıdır. Diğer kurallara, bahsi geçen pozisyonlar veya notlar hükümlerinde aksi bir durum, tanım veya tarif belirtilmedikçe geçilebileceği şartının da unutulmaması gerekir.

Tarife Cetveli'nin Yorumu ile İlgili Genel Kurallar (GYK) 1 nolu kural gereği bölüm, fasıl ve tali fasıl başlıkları sadece gösterici nitelikte olup, yasal amaçlar için kullanılamaz, hukuki açıdan bağlayıcılığı yoktur. Burada geçen "gösterici" ifadesi tek başına kullanıldığında neyi gösterdiği belli olmayan bir anlam taşıyor. "Gösterici" yerine "yol gösterici" olsaydı veya Dünya Gümrük Örgütü orijinal İngilizce metninde olduğu gibi "referans" olarak çevrilseydi daha anlaşılır olabilirdi. ATA karnesinde olduğu gibi yine Fransızca çeviri baskın çıkmış gibi görünüyor.

1 Nolu GYK'ndan da anlaşılacağı gibi bir eşyanın bölüm, fasıl ve tali fasıl başlığında ismen yer alması yasal amaçlar için sınıflandırmaya yetmemekte, eşyanın nerede bulunabileceğine dair bir nevi yol göstermektedir. Bölüm, fasıl ve tali fasıl başlıklarının sadece yol gösterici nitelikte olmasını bir tebligat için adres ararken bulmaya yardımcı ana yönlere, ana yollar ve tali yollar olarak tasavvur edebiliriz. Tebligatın yasal olarak geçerli olabilmesi tam adresine ulaşıp tebliğ edilmesiyle mümkündür. Bölüm, fasıl ve tali fasıl başlıkları yasal amaçlar için sınıflandırma yapmak için değildir. Eşyanın sınıflandırılmasında sadece yön ve yol gösterici olarak düşünülmemelidir. Eşyanın sınıflandırılmasında pozisyon metinleri, bölüm veya fasıl notları ve tarifenin yorum kuralları yasal olarak bağlayıcıdır.

Tebliğat Kanunu'na uygun yasal olarak geçerli bir

tebligat yapabilmek için adres tespiti örneğimize dönersek, hayali bir isim ve adres tasarlayarak Ankara İli, Gölbaşı ilçesi, Kuzucubelen mevkiinde ikamet ettiğini bildiğimiz Mehmet Kuzucubelenli isimli bir kişiye ödeme emri tebliğ edileceğini varsayalım. Bu örnekte İli Bölüm başlığı, İlçeyi fasıl başlığı, mevkiyi ise tali fasıl başlığı gibi telakki edip, mesafe kaydetsek de elimizdeki bilgiler yasal bir tebligat için yeterli değildir. Mahalle, sokak, bina ve daire numarası gibi yasal olarak geçerli bir tebligat yapabilmek için daha fazla ayrıntı içeren adres bilgisine ihtiyacımız vardır.

Fasıl başlıkları yol gösterici olduğu gibi hiç fikir veremeyebilir. Bu duruma güzel bir örnek Gümrüklerde en çok rastlanan eşyalardan olan konteynerlerin yer aldığı 86'ncı fasıl başlığıdır:

Fasıl 86

Demiryolu Ve Benzeri Hatlara Ait Taşıtlar Ve Malzemeler Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Her Türü Mekanik (Elektro Mekanik Olanlar Dahil) Trafik Sinyalizasyon Cihazları

Fasıl başlığına bakarak fasılın demiryolu taşıt ve malzemelerini kapsadığı, konteynerlerle ilgili hiçbir referans, yol gösterme ve ipucu içermediği sonucuna ulaşabiliriz. Oysa konteynerler 86.09 tarife pozisyonunda ismen yer alırlar.



Tarifenin Yorum Kurallarını ve hiyerarşisini kolaylıkla akılda kalabilmesi için aşağıdaki gibi özetleyebiliriz.

GYK 1	Pozisyon Metinleri, Bölüm ve Fasıl Notları
GYK 2 (a)	Natamam Eşya; Demonte Eşya (Ayırt edici nitelik)
GYK 2 (b)	Karışımlar, Bileşimler
GYK 3	2 veya daha fazla pozisyonda yer alan eşya
GYK 3 (a)	En özel şekilde niteleyen
GYK 3 (b)	Esas nitelik
GYK 3©	Son numara
GYK 4	En benzer eşya
GYK 5 (a)	Özel mahfazalar
GYK 5 (b)	Paketleme ambalajları
GYK 6	Altpozisyon kuralı

Genel Yorum Kuralı 2

Tarifenin Yorumu İle İlgili Genel Kurallar söz konusu olduğunda üzerinde görüş birliğine varılmayan yorumlar yapılacaksa bu genellikle GYK 2'nci kural ile birlikte başlayacaktır. Sınıflandırma kararları ve bağlayıcı tarife bilgileri genellikle GYK 1 ve GYK 6 kullanılarak verirse de görüş ve yorum farklılıkları GYK 2 ve GYK 3'de olduğu kadar fazla değildir. Herhangi bir Gümrük İdaresinin Muayene Kurulundan tutun da Gümrük İşbirliği Konseyi Armonize Sistem Komitesine varana kadar sınıflandırmaya ilişkin yapılan tartışmalar genellikle GYK 2 ve devamındaki kurallar etrafında gerçekleşir. Yine çoğunlukla görüş birliği, oybirliği sağlanamaz ve görüş çokluğu, oy çokluğu ile tarife tespiti tartışmalı olan eşyalar hakkında bir karara varılır.

GYK 2'de gerçekten bir yorum safhasına geçilmekte ve yorumlamayı sağlayan, dayanak noktası oluşturan temel kavram ve terimler de karşımıza çıkmaya başlamaktadır. "AYIRT EDİCİ NİTELİK" (Asıl özelliklerine sahip olma) da bu kavramların başta gelenidir.

Bir eşyanın “AYIRT EDİCİ NİTELİK”inin ne olduğuna öncelikle KARAR vermek gerekir ki, bu da ancak YORUM ile mümkündür.

GYK 2(a) özetle 2 tür eşyayı açıklar:

NATAMAM EŞYA (Tamamlanmamış, imali bitmemiş, belki imalat aşamalarının yarısını geçmiş, belki yarısına bile gelmemiş, belki %90’ı bitmiş) Örneğin: Mesleğe ilk başladığım 1994 yılında Gümrükler Genel Müdürlüğü Tarife Şubesindeki 18 ay çalışma dönemimden hatırladığım kadarıyla; Sanayi Bakanlığı tüplü televizyon alıcı cihazlarının baskılı devre kartları üzerinde yalnızca güç kaynağı ve TV Tunerinin bulunmasının eşyanın TV alıcı cihazı sayılması için yeterli olduğu, mümeyyiz vasfını haiz olduğu yönünde Gümrükler Genel Müdürlüğü’ne görüş bildirmişti. Üzerinde tuner ve güç kaynağı bulunan ve TV cihazının hacim, ağırlık ve imalat aşamaları içinde oldukça küçük bir yer kaplayan, en fazla A4 kağıt boyutundaki baskılı devre kartı (Lehim banyosundan geçirilmiş empirye şasi tabiri kullanılıyordu) 85.28 tarife pozisyonunda imali bitmiş bir TV alıcı cihazı olarak addedilmiş ve sınıflandırılmıştı.

2(a) Genel Yorum Kuralına göre sınıflandırılacak eşyaya örnek olarak plastik damacana preformları verilebilir.



2- **DEMONTÉ EŞYA** (Sökülmüş vaziyette, monte edilip de son şeklini almamış)

Her iki durum için de GYK 2(a) kısaca şunu söyler:

Natamam eşya da Demonte eşya da nihai şeklini almış eşya gibi değerlendirilmelidir. ANCAK;

NATAMAM EŞYA VE DEMONTÉ EŞYA, İMALİ BİTMİŞ VE NİHAİ ŞEKLİNİ ALMIŞ EŞYANIN AYIRT EDİCİ NİTELİĞİNİ İÇERMELİDİR.

İmali bitmemiş bir eşyanın imali bitmiş bir eşya gibi telakki edilmesi şartı eşyanın kıymet, ağırlık ve cinsinden ziyade, ayırt edici niteliğini haiz olup olmasıyla ilgilidir.

Yeri gelmişken eskilerin “MÜMEYYİZ VASFİNİ HAİZ” dediği kavramın yalnızca GYK 3(b) ile değil, GYK 2(a)’yı açıklarken de kullanılması gerektiği görüşünde olduğumuzu burada vurgulayalım. Esasen AYIRT EDİCİ NİTELİK ve ESAS NİTELİK kavramlarının Tarifenin Yorumu İle İlgili Genel Kurallar bağlamında eşyanın rüşt ispatı benzeri bir anlama karşılık geldiğini belirtmekte fayda var.

Genel Yorum Kuralı 3

Tarifenin Yorumu İle İlgili Genel Kurallardan (GYK) 3’üncü kural söz konusu olduğunda aşağıdaki önemli kavram/terimler karşımıza çıkmaktadır;

1. “İLK BAKIŞTA”
2. “EŞYAYI EN ÖZEL TANIMLAMA”
3. “ESAS NİTELİK” (Esas/Asli Karakter)
4. “SON NUMARA”

Üzerinde pek durulmasa da “İLK BAKIŞTA” kavramı GYK 3’den ayrı düşünülemez. Herhangi bir eşyanın İLK BAKIŞTA birden fazla pozisyonda sınıflandırılabilirliğini görüyorsak GYK 3 devreye girmektedir.

Eşyanın İLK BAKIŞTA birden fazla pozisyonda değerlendirilebilmesi; birbirleriyle karıştırılmış veya birleştirilmiş veya bileşik veya perakende satılacak hale getirilmiş takım olması halinde söz konusu olabilmektedir.

Bu noktada İLK BAKIŞTA GYK 3 ile sınıflandırılmaya uygun gibi görünen bir eşyayı inceleyelim:



Eşyamız seyahat dikiş seti ve içinde ilk bakışta farklı tarife pozisyonlarında sınıflandırılacak çok çeşitli eşya içeriyor. Set halindeki bu eşyanın tarife pozisyonunu bulabilmek için 3 Nolu GYK kullanılması gerekmiş gibi görünüyor.

GYK 3(a) “Eşyayı en özel şekilde tanımlayan pozisyon, daha genel şekilde tanımlayan pozisyona göre öncelik alır.” kuralından hareketle eşyayı en özel şekilde niteleyen pozisyonu arasak da örnek eşyamız olan seyahat dikiş setinde diğerlerine göre öncelik alacak belirgin bir eşya ve pozisyon öne çıkmıyor.

GYK 3(b) “...perakende satılacak hale getirilmiş takım halinde bulunan eşyanın tarifedeki yeri, bunlara esas niteliğini veren madde veya eşya saptanabildiği takdirde buna göre bulunur.” kuralından

hareketle eşyaya esas niteliğini verecek belirgin bir madde veya eşya da öne çıkmıyor.

GYK 3(c) “(3-a) veya (3-b) kuralları uyarınca tarifedeki yeri saptanamayan eşya, her biri geçerli olabilecek pozisyonların numara sırasına göre sonucunda mütalaa edilecektir.” kuralından hareketle set içindeki her eşyanın tarife pozisyonunu ayrı ayrı saptamak ve numara sırasına göre en son pozisyonda sınıflandırmak kolay olacak gibi görünmekle birlikte...;

Daha dikkatli bir arayış sonunda eşyanın bir tarife pozisyon metninde ismen geçtiğini tespit ediyor ve yukardaki uğraşlarımıza gerek kalmadığını görüyoruz:

Fasıl 96

Çeşitli Mamul Eşya

96.05 İnsanların tuvalet malzemesi olarak veya dikiş dikmekte veya elbise ve ayakkabılarını temizlemekte kullandıkları seyahat takımları:

Dolayısıyla eşyanın GYK 1'e göre sınıflandırılması gerektiğini tespit ediyoruz.

Sınıflandırma kararlarında GYK 3(b) ve 3(c) kullanılarak sınıflandıran eşya örnekleri çok sayıda mevcut olmakla birlikte, GYK 3(a) kullanılarak sınıflandırılan eşya sayıca azdır. GYK 3(a) kullanılarak sınıflandırılan eşyaların çoğunluğunu kimyasal maddeler oluşturmaktadır. Biz de burada GYK'nın hangisinin kullanılarak sınıflandırılacağı tartışmalı bir eşyayı yorum farklılıklarına örnek olarak vereceğiz. Muhtemeldir ki okurlar da çok farklı yorumlarda bulacaklardır. Fotoğraftaki eşyamız hem sandalye hem de merdiven olarak kullanılabilen birden fazla fonksiyonu olan bir eşya. İlginç olan ise eşyanın birden fazla pozisyonda sınıflandırılacağına ilk bakışta hemen anlayamaması. Bununla birlikte eşyanın GYK 3 kullanılarak sınıflandırılması gerektiği fikrindeyiz. GYK 3'ün hangi şıkkı kullanılarak sınıflandırılacağı konusunda ise yorum farklılıkları ve tartışma



Hem sandalye hem de merdiven olarak kullanılabilen bu eşyanın tarife pozisyonu ne olabilir?

Öncelikle GYK 3(a) gereği eşyayı en özel şekilde tanımlayan pozisyonu tespit etmeye çalışalım.

Sandalye 94.01 tarife pozisyonunda yer almakta ve;

“Oturmaya mahsus mobilyalar” tanımının/nitelemesinin içinde yer almaktadır.

Fotoğraftaki eşyanın demir profil iskeletli olduğunu varsayarsak 73.26 tarife pozisyonunda sınıflandırılacak ve;

“Demir veya çelikten diğer eşya” tanımının/nitelemesinin içinde yer alacaktır.

Eşyanın alüminyum profil iskeletli olduğunu varsayarsak 76.16 tarife pozisyonunda sınıflandırılacak ve;

“Alüminyumdan diğer eşya” tanımının/nitelemesinin içinde yer alacaktır.

Eşyanın tamamen ahşaptan olduğunu varsayarsak 44.21 tarife pozisyonunda sınıflandırılacak ve;

“Ahşap diğer eşya” tanımının/nitelemesinin içinde yer alacaktır.

Yukardaki tanım ve nitelemeler içinde en özel/spesifik tanım elbette “Oturmaya mahsus mobilyalar”

tanımı/nitelemesidir. Bu nedenle eşya 94.01 tarife pozisyonunda sınıflandırılmalıdır.

GYK 3(b) kullanılarak sınıflandırılan çok sayıda örnek sınıflandırma kararlarında bulunabilir.

Biz GYK 3(c)'ye bir örnek vereceğiz:

Kadınlar için her iki yüzü de giyilebilen panço kaban cinsi eşyanın bir yüzü %100 örgü yün, diğer yüzü ise %100 sentetik liflerden dokuma kumaştır. Eşya ilk bakışta iki veya daha fazla pozisyonda sınıflandırılabilir bir eşyadır. GYK 1'e göre Pozisyon Metinleri, Bölüm ve Faisıl Notlarında da yer almaktadır. Dolayısıyla GYK 3'e kadar bu eşyayı sınıflandıramıyoruz. Ancak eşyanın bir yüzü örme, diğer yüzüne eşit yüzü ise örülmemiş giyim eşyasıdır. Eşyanın her iki yüzü de eşittir. Bu durumda eşyayı en özel şekilde niteleyen GYK 3(a) ve eşyaya esas niteliğini veren GYK 3(b) yorum kuralları kullanılamaz.

GYK 3(c) kuralı ise:

“(c) (3-a) veya (3-b) kuralları uyarınca tarifedeki yeri saptanamayan eşya, her biri geçerli olabilecek pozisyonların numara sırasına göre sonuncusunda mütalaa edilecektir.”

hükmünü içermektedir.

Örme giyim eşyası 61`inci fayılda, örülmemiş giyim eşyası ise 62`inci fayılda yer almaktadır. Dolayısıyla eşya GYK 3(c) kullanılarak daha sonda (ilerde) yer alan 62`inci fayılda sınıflandırılmalıdır.

Genel Yorum Kuralı 4

GYK 4'e örnek olarak verilebilecek eşya sınırlı. Göreve ilk başladığım 1994 yılında Gümrükler Genel Müdürlüğü Tarife Şubesinde görevli arkadaşlarla üzerinde tartıştığımız “Kağıt Sayma Makinası” isimli eşyayı en çok benzeyen eşya olan “Banknot sayma makinası”nın yer aldığı 84.72 tarife pozisyonunda sınıflandırmaya karar vermiştik.

Bir diğer örneğimiz:



Aracın egzosundan çıkan gazla şişerek kriko görevi yapan bu eşyayı da en çok benzeyen eşya olarak 84.25 tarife pozisyonunda sınıflandırabiliriz.

Genel Yorum Kuralı 5

GYK 5(a)'da yer alan özel mahfazalar için çok sayıda örnek kural metninde de geçiyor, biz GYK 5(b)'de kastedilen eşyayı anlatacak bir fotoğraf ekleyeceğiz:



Genel Yorum Kuralı 6

Mantık ve matematiksel anlatım gücü tartışılmaz olan güzelim Türkçemizle bir metin nasıl en anlaşılabilir şekilde kaleme alınır örneği olan GYK 6 no'lu kural metniyle birlikte, mevzuatımızın büyük bir kısmının da yayınlanmadan önce Üniversitelerin semantik, linguistik ve filoloji uzmanlarına anlam bütünlüğü ve anlaşılabilirliğinin incelenmesi için havale edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

GYK 6 metnini bu haliyle yorumlama ve şerh verme beni aşıyor ama patenti sevgili dostum Osman ERDOĞAN'a ait "teknik tire" kavramıyla anlaşılabilirliğini ümit ediyor, kısa bir örnek vererek 6 no'lu yorum kuralının pratikteki karşılığını göstererek iş bu makaleyi sonlandırmak istiyorum.



GYK 6 no'lu kuralın uygulama pratiğinde öne çıkan husus "...aynı seviyedeki alt pozisyonların mukayese edilebilirliği..." ifadesidir. "Aynı seviyedeki" ifadesi her bir tirenin, tire sayısı ile birbiriyle aynı olanlarını ifade etmekte olup, pozisyonun altında yer alan teknik tire sayılarının aynı olanlarının öncelikli olarak karşılaştırılması, akabinde tercih edilecek alt pozisyonun altında bulunan yine eşit sayılı tireli alt pozisyonlarının birbiriyle kıyaslanması gerektiği ifade edilmektedir.

Örnek:

Mukayeseye konu pozisyon metni	94.04	Şilte mesnetleri, yaylarla donatılmış veya gözenekli kauçuk ya da plastikten veya herhangi bir malzemeden dahili olarak donatılmış veya doldurulmuş yatak takımı eşyası ve benzeri eşya (şilteler, yorganlar, diz ve ayak örtüleri, yastıklar, puflar, baş yastıkları gibi) (kaplanmış olsun olmasın):
Birincil mukayese satırı	9404.10.00.00.00	- Şilte mesnetleri
Birincil mukayese satırı		- Şilteler:
Şiltenin İkincil mukayese alt satırı	9404.21	- - Gözenekli kauçuktan veya plastik maddelerden olanlar (kaplanmış olsun olmasın):
	9404.21.10.00.00	- - - Kauçuktan olanlar
	9404.21.90.00.00	- - - Plastik maddelerden olanlar
Şiltenin İkincil mukayese alt satırı	9404.29	- - Diğer maddelerden olanlar:
	9404.29.10.00.00	- - - Metal yaylı olanlar
	9404.29.90.00.00	- - - Diğerleri
Birincil mukayese satırı	9404.30.00.00.00	- Uyku tulumları
Birincil mukayese satırı	9404.90	- Diğerleri:
Diğerlerinin İkincil mukayese alt satırı	9404.90.10.00.00	- - Kuş tüyüyle doldurulmuş olanlar
Diğerlerinin İkincil mukayese alt satırı	9404.90.90.00.00	- - Diğerleri

Bir diğer ifadeyle, tabloda da görüleceği üzere; 94.04 pozisyonu 4 adet bir tireli (-) (teknik tire) alt pozisyona sahiptir, eşyanın sınıflandırılmasında ilk önce bu dört alt pozisyon metinlerinin birbirine kıyaslanması yapılacaktır. Varsayalım "- Şilteler" tercih edildiğinde ikinci olarak şiltelerin 2 adet iki tireli (- -) (teknik tire) alt pozisyon olduğu görülecektir. Eşyanın hangi istatistik pozisyonunda sınıflandırılacağı süreci tamamlanana kadar aynı seviyedeki alt pozisyonların mukayese edilerek tercih edilmesine devam edilecektir.